

Sygn. akt III Ca 6/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Krystyna Wiśniewska-Drobny

Sędzia SO Lucyna Morys-Magiera

SR (del.) Anna Hajda (spr.)

Protokolant Aldona Kocięcka

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2014 r. w Gliwicach na rozprawie

sprawy z powództwa J. K.

przeciwko A. K.

o alimenty

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 16 października 2013 r., sygn. akt IV RC 294/13

1 zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że w miejsce alimentów w kwocie po 300 (trzysta) złotych zasądza alimenty w kwocie po 400 (czterysta) złotych;

2 oddala apelację w pozostałym zakresie;

3 nie obciąża pozwanego kosztami postępowania odwoławczego.

SSR (del.) Anna Hajda SSO Krystyna Wiśniewska-Drobny SSO Lucyna Morys-Magiera

UZASADNIENIE

J. K. domagała się zasądzenia od pozwanego A. K. alimentów w kwocie po 750 zł miesięcznie oraz zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kwoty 1800 zł tytułem niezaspokojonych potrzeb od marca 2012r. do dnia złożenia pozwu.

W uzasadnieniu żądania strona powodowa podała, że małoletnia powódka jest córką pozwanego, małżeństwo rodziców rozwiązane zostało przez rozwód w 2005r. Na mocy wyroku rozwodowego matka została obciążona kosztami utrzymania małoletniej powódki natomiast ojciec został zobowiązany do utrzymywania w całości brata małoletniej – S. K.. Od czasu rozwodu sytuacja stron uległa zmianie. Pełnoletni S. K. w marcu 2012r. zamieszkał u matki, która w znacznej części ponosi jego koszty utrzymania. Koszty utrzymania małoletniej powódki stanowią kwotę 900 -1000 zł miesięcznie (podobnie jak koszty utrzymania syna). Matka małoletniej powódki pozostaje w związku nieformalnym, z którego pochodzi jej troje dzieci – M. lat 9, M. lat 6 i M. lat 4. M. K. obecnie nie pracuje , pozostaje na utrzymaniu konkubenta. Rodzina ponosi wysokie koszty utrzymania mieszkania – około 1.500 zł miesięcznie. Matka małoletniej powódki wskazała, że zaciągnęła okresowo pożyczki u swojego konkubenta, musi także kupić córce zaległą garderobę

i zapłacić zaległe zobowiązania, ponieważ w okresie od marca 2012r. pozwany nie zaspokajał potrzeb małoletniej powódki.

Pozwany A. K., w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości, zarzucając, że w wyroku rozwodowym został obciążony kosztami utrzymania syna, natomiast kosztami utrzymania małoletniej powódki została obciążona w całości matka małoletniej. Nadto pozwany od 7 maja 2013r. otrzymuje świadczenie rehabilitacyjne w wysokości 1536 zł miesięcznie. Pozwany wskazał, że na rzecz syna S. łoży regularnie 200 zł na wyżywienie, taką kwotę strony wspólnie uzgodniły w 2012r. Pozwany kwestionuje wysokość kosztów utrzymania zarówno syna, jak i córki wskazane przez matkę, zwłaszcza koszty zakupu odzieży. Małoletnia otrzymuje od pozwanego i jego rodziców kieszonkowe. Dziadkowie ojczyści i babcia macierzysta zobowiązali się do wspólnego pokrywania po połowie kosztów zajęć tanecznych małoletniej, dziadkowie ojczyści wywiązywali się z zobowiązania, natomiast babcia macierzysta nie. Pozwany sfinansował także leczenie ortodontyczne córki w łącznej kwocie 8.790 zł. A. K. wskazał także, że w dniu 7 stycznia 2012r. zaciągnął kredyt w kwocie 29.877, 20 zł celem spłaty zobowiązań powstałych w okresie gdy pozostawał bez pracy, rata miesięczna spłaty wynosi 676, 16 zł. Pozwany prowadzi gospodarstwo domowe z żoną, która w dużej mierze ponosi koszty utrzymania rodziny wynoszące około 2.400 zł miesięcznie. Na rozprawie w dniu 16 października 2013r. (k. 157) pozwany uznał żądanie do kwoty po 300 zł miesięcznie tytułem alimentów na rzecz małoletniej powódki i wniósł o oddalenie powództwa w pozostałej części.

Wyrokiem z dnia 16 października 2013 roku Sąd Rejonowy w Rybniku zasądził od pozwanego na rzecz powódki J. K. alimenty w kwocie po 300 zł miesięcznie, płatne do rąk matki małoletniej powódki M. K., do dnia 10-tego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie zwłoki w terminie płatności którejkolwiek z rat począwszy od dnia 16 października 2013r., oddalił powództwo w pozostałej części, odstąpił od obciążania pozwanego kosztami postępowania i wzajemnie zniósł koszty zastępstwa adwokackiego. Nadto wyrokowi w punkcie 1 został nadany rygor natychmiastowej wykonalności.

Podstawą tej treści rozstrzygnięcia było ustalenie, że na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku z dnia 24 października 2005r. w sprawie II RC 1119/03 rozwiązano małżeństwo M. K. i A. K. przez rozwód z winy pozwanej. Wykonywanie władzy rodzicielskiej nad synem S. ur. (...) powierzono ojcu, obciążając go w całości kosztami utrzymania dziecka, natomiast wykonywanie władzy rodzicielskiej nad córką J. ur. (...) powierzono matce, obciążając ją w całości kosztami utrzymania małoletniej.

W tym czasie matka małoletniej powódki miała 31 lat, pozostawała w związku konkubenckim, z którego pochodził jej małoletni syn M. ur. w (...).r. M. K. przebywała na bezpłatnym urlopie wychowawczym, konkubent, który zarabiał około 2.000 zł miesięcznie, utrzymywał ją i dzieci. Mieszkali w domu, który zamierzali kupić.

Pozwany miał wówczas 33 lata, zarabiał 1.200 -1.300 zł, spłacał kredyt konsumpcyjny w ratach po 600 zł miesięcznie.

Obecnie M. K. ma 39 lat, z zawodu jest technikiem prac biurowych, nie pracuje, ponieważ po urlopie wychowawczym nie została przyjęta do pracy, jest aktualnie zarejestrowana jako bezrobotna, otrzymuje zasiłek dla bezrobotnych w wysokości 560 zł .

Matka małoletniej powódki nie zawarła ponownego związku małżeńskiego, pozostaje w związku nieformalnym . Konkubent pracuje w Niemczech i zarabia około 1.200 euro. Przesyła matce małoletniej powódki 500-600 euro miesięcznie na utrzymanie.

Od lutego 2012r. u matki małoletniej powódki mieszka także syn S., który obecnie jest pełnoletni. Od lipca 2012r. pozwany przekazywał po 133 zł przez dwa miesiące, od września do maja 2013r. - po 200 zł na utrzymanie syna. S. K. pracuje w firmie budowlanej i zarabia około 2.000 zł, pieniądze przeznacza na swoje utrzymanie. Koszty związane z utrzymaniem mieszkania, w którym mieszka małoletnia powódka kształtują się w następujący sposób: opłata z tytułu czynszu wynosi 1.170 zł miesięcznie włącznie z opłatą za wodę, opłata za prąd i gaz - po 150 zł miesięcznie.

M. K. ma do spłacenia 12.000 zł, ponieważ w 2006r. wzięła kredyt prowadząc działalność gospodarczą. Miesięczna rata spłaty wynosi 500 zł, przy czym nie zawsze matka małoletniej jest w stanie dokonywać wpłat. Konkubent matki małoletniej ma także zadłużenie w związku z prowadzoną wcześniej działalnością gospodarczą. Musiałby płacić raty w wysokości około 800 zł, ale nie zawsze jest w stanie taką kwotę płacić.

Powódka ma obecnie 16 lat, od lata 2013r. ma problemy dermatologiczne, poza tym jest ogólnie zdrowa. Na kosmetyki i lekarstwa dla niej jej matka przeznacza około 100 zł miesięcznie, na żywienie - około 400 zł miesięcznie. Kiedy rozpoczął się rok szkolny M. K. musiała kupić córce nowe spodnie i buty co kosztowało 300- 400 zł. W pozostałych miesiącach na ubrania dla córki przeznacza dla małoletniej średnio 70 – 100 zł miesięcznie. Podręczniki i przybory szkolne kosztowały około 500 zł. Za wycieczkę szkolną M. K. zapłaciła 40 zł. Małoletnia powódka od czterech lat tańczy w klubie tanecznym (...). W zeszłym roku opłata miesięczna za zajęcia wносиła 120 zł, na ten rok jeszcze nie ma umowy. W czasie wakacji J. K. miała zajęcia choreograficzne z klubu tanecznego, których koszt wyniósł 800 zł. Dochodzą tutaj też koszty stroju i specjalnego obuwia w kwocie około 200 zł na jeden sezon. Całkowity koszt utrzymania małoletniej powódki jej matka ocenia na kwotę około 1.200 zł miesięcznie. Według matki małoletnia powinna otrzymywać także kieszonkowe w kwocie 200 zł miesięcznie.

Pozwany nie kupuje dzieciom żadnych rzeczy. W okresie od marca 2012r. do marca 2013r. pozwany nie przekazał na rzecz córki żadnych pieniędzy. W tym okresie potrzeby córki były zaspakajane tylko przez matkę małoletniej.

Pozwany ma obecnie 41 lat, nie pracuje, od stycznia 2013r. do końca grudnia 2013r. ma przyznany zasiłek rehabilitacyjny w kwocie około 1.200- 1.500 zł miesięcznie. Pozwany nie może obecnie pracować ani prowadzić działalności gospodarczej. Wcześniej pozwany przebywał na zwolnieniu chorobowym. Pozwany był zatrudniony w Banku Spółdzielczym w R. jako kierownik, zarabiając 1700 zł netto. Ostatnia umowa była zawarta na 3/4 etatu ze względu na stan zdrowia pozwanego. W styczniu 2010 r. pozwany otrzymał wypowiedzenie umowy o pracę, przez ponad rok pozostawał bez pracy z wyjątkiem prac dorywczych świadczonych na podstawie umowy zlecenia. Pozwany zakończył działalność gospodarczą w 2003r., obecnie ani pozwany ani jego żona nie prowadzą działalności gospodarczej. Poza zasiłkiem rehabilitacyjnym pozwany aktualnie nie ma innych dochodów. A. K. ukończył kurs instruktora prawa jazdy, nie zdał jeszcze egzaminu. Stara się podjąć pracę w biurze rachunkowym jako konsultant.

W 2006r. pozwany przeszedł operację kręgosłupa, ma obecnie dwa zwyrodnienia kręgosłupa badane pod kątem nowotworu. W 2012r. A. K. zawarł ponowny związek małżeński, z tego związku nie ma dzieci. Poza małoletnią powódką i synem S., pozwany ma córkę A. w wieku 7 lat ze związku nieformalnego. Na jej rzecz przekazuje dobrowolnie 200 zł miesięcznie. Kiedy pozwany ma środki, przekazuje pieniądze na urodziny lub z okazji świąt dla wszystkich dzieci. Żona pozwanego pracuje i zarabia około 1.500 zł miesięcznie.

Rodzina mieszka w domu stanowiącym własność pozwanego. Podatek od nieruchomości wynosi 70 zł miesięcznie, opłata za prąd -około 200 zł miesięcznie, za wodę - około 50 zł miesięcznie, za telefon - około 100 zł miesięcznie, za telewizję - około 50 zł miesięcznie, za gaz w butlach – około 50 zł co dwa miesiące. Dom jest ogrzewany węglem, średnio miesięcznie koszt opału stanowi kwotę około 300 zł. Na lekarstwa pozwany przeznacza ponad 100 zł miesięcznie. Kiedy się dobrze czuje, chodzi na basen, wtedy koszt takich zajęć razem z dojazdem wynosi około 100 zł miesięcznie. Na paliwo pozwany przeznacza 100- 150 zł miesięcznie, na żywienie - około 300-400 zł.

Pozwany nie ma żadnego majątku, poza domem, w którym mieszka. A. K. ma do spłaty kredyt zaciągnięty w 2011r. w kwocie ok. 30.000 zł. Kredyt wzięła w celu spłaty zobowiązań powstałych w okresie kiedy nie pracowała. Pozwany regularnie spłaca raty w wysokości po 670 zł miesięcznie, spłata jest rozłożona do 2017r., pozwany ma też limit na rachunku co pozwala zachować mu tymczasową płynność. Obecnie jest to kwota około 12.000 zł.

Pozwany pokrywał koszty doładowania telefonu komórkowego małoletniej powódki. Małoletnia powódka umówiła się z rodzicami pozwanego w ten sposób, że mieli oni pokrywać połowę kosztów zajęć tanecznych, a drugą połowę miała pokrywać babcia macierzysta. Rodzice pozwanego swoją część płacili - albo przelewem albo przekazując pieniądze

córce. Rodzice pozwanego pokryli koszty leczenia ortodontycznego małoletniej powódki, sami zaproponowali matce małoletniej powódki takie rozwiązanie.

Pozwany przekazuje na rzecz syna S. kwotę po 200 zł miesięcznie. Kiedy syn mieszkał u pozwanego, pozwany założył mu polisę ubezpieczeniową, która skończyła się w lutym 2013r., pieniądze zostały przebrane na konto syna, jest to około 12.000- 13.000 zł, syn powierzył mu zarządzanie tymi pieniędzmi. Z tej kwoty syn zapłacił sobie kurs prawa jazdy kat. C i pierwszy semestr studiów.

W tak ustalonym stanie faktycznym przywołał Sąd Rejonowy regulację art. 133 § 1 kro i art. 135 § 1 kro i zważył, że koszt utrzymania małoletniej powódki ustalić należy na kwotę około 1.000 zł miesięcznie, uwzględniając koszty żywienia, odzieży, środków czystości, podręczników i przyborów szkolnych, zajęć tanecznych, a także 1/7 kosztów utrzymania zajmowanego mieszkania. Zgodnie z wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach na matce w całości spoczywał obowiązek utrzymania małoletniej powódki od 2005r., z kolei pozwany miał utrzymywać w całości syna stron. Obecnie sytuacja stron uległa zmianie, ponieważ S. w lutym 2012r. zamieszkał u matki i sam się utrzymuje. Pozwany łoży na jego utrzymanie aktualnie po 200 zł miesięcznie. W tej sytuacji pozwany winien także partycypować w kosztach utrzymania małoletniej powódki, zwłaszcza, że sytuacja finansowa matki małoletniej jest trudna.

M. K. nie pracuje, otrzymuje zasiłek dla bezrobotnych, pozostaje na utrzymaniu konkubenta razem z trojgiem dzieci ze związku konkubenckiego i małoletnią powódką, ma do spłaty zobowiązania kredytowe.

Ustalając jednak wysokość alimentów, oprócz dokonania oceny usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, należy uwzględnić także sytuację zobowiązanego do łożenia alimentów. Od stycznia 2013r. pozwany otrzymuje zasiłek rehabilitacyjny w kwocie około 1.200- 1.500 zł ze względu na stan zdrowia. Aktualnie jest to jego jedyny dochód, ze względu na charakter otrzymywanego świadczenia, nie może podjąć żadnego zatrudnienia. Pozwany zawarł związek małżeński, żona zarabia 1.500 zł. Koszty utrzymania domu przypadające na pozwanego stanowią kwotę około 350 zł, łącznie z kosztami żywienia, lekarstw i paliwa koszt jego utrzymania wynosi około 1000 zł miesięcznie. Pozwany łoży nadto po 200 zł na rzecz córki z nieformalnego związku i po 200 zł na rzecz syna, a także spłaca kredyt w kwocie po 670 zł miesięcznie. Powyższe wydatki przewyższają wysokość świadczenia, które pozwany otrzymuje. W tej sytuacji kwota alimentów w wysokości 750 zł miesięcznie wykracza znacznie poza granice możliwości zarobkowych pozwanego w chwili obecnej. Stąd też – w ocenie Sądu Rejonowego – za uzasadnione należy uznać żądanie alimentów w kwocie po 300,00 złotych miesięcznie.

Jeśli chodzi o żądanie kwoty 1.800 zł, tytułem niezaspokojonych potrzeb małoletniej powódki w okresie od marca 2012r. do marca 2013r. zważył Sąd I instancji, że matka małoletniej w toku postępowania nie wykazała jakie potrzeby córki nie zostały zaspokojone w wymienionym okresie, a nadto w tym czasie obowiązek utrzymywania córki w całości ją obciążał.

Z wyżej wskazanym orzeczeniem nie zgodziła się powódka wywodząc apelacje i zaskarżając wyrok w części, a to w zakresie oddalonego powództwa w części dotyczącej alimentów w kwocie po 450,00 złotych miesięcznie oraz w części dotyczącej alimentów za okres od marca 2012 roku do dnia złożenia pozwu w łącznej kwocie 1.800,00 złotych. Skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 133, 135 oraz 137 § 2 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, a także błędną ocenę zabranego w sprawie materiału dowodowego oraz sprzeczność rozstrzygnięcia z dokonanymi ustaleniami i zebrany materiał dowodowy. W oparciu o tak sformułowane zarzuty powódka domagała się zmiany wyroku w zaskarżonej części poprzez zasądzenie na rzecz powódki alimentów zgodnie z żądaniem pozwu oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelacje pozwany domagał się jej oddalenia, wskazując na trafność zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki okazała się być skuteczna w części. W pierwszej kolejności należy jednak podkreślić, że Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił stan faktyczny w sprawie, wskazał fakty, które uznał za udowodnione oraz dowody, na których się oparł. Trafnie także zastosował Sąd I instancji przepisy prawa materialnego, a częściowe uwzględnienie apelacji wynika z nieco odmiennej oceny stanu sprawy dokonanej przez Sąd Okręgowy. Bezspornie pozwany zobowiązany jest do alimentowania małoletniej powódki. Zgodnie zaś z treścią art. 135 § 1 krio zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Trafnie ustalił Sąd Rejonowy, że na zaspokojenie usprawiedliwionych potrzeb powódki potrzebna jest kwota około 1.000,00 złotych. Trafnie także wskazał Sąd I instancji, że matka uprawnionej realizuje swój obowiązek alimentacyjny częściowo także poprzez osobiste starania o utrzymanie i wychowanie powódki. Nie można jednakże tracić z pola widzenia, że – z uwagi na wiek uprawnionej – zakres opieki sprawowanej nad małoletnią nie jest już tak szeroki jak w dacie orzekania rozvodu rodziców małoletniej. Zatem także matka winna partycypować w kosztach utrzymania powódki. Nie sposób także odmówić racji Sądowi Rejonowemu, że usprawiedliwione potrzeby uprawnionego i możliwości zarobkowe i majątkowe w praktyce pozostają we wzajemnej zależności i obie te przesłanki wzajemnie na siebie rzutują, szczególnie przy ustalaniu przez Sąd wysokości alimentów. Dokonując zatem oceny możliwości zarobkowych pozwanego nie można pomijać faktu, że obecnie pozwany utrzymuje się ze świadczenia ZUS tj. renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w kwocie 1.088,00 złotych netto. Przy tak uzyskiwanych dochodach pozwany uznał roszczenie do kwoty po 300,00 złotych miesięcznie, co oznacza, że dokonując analizy swoich możliwości finansowych doszedł do przekonania, że będzie w stanie regularnie łożyć taką kwotę na utrzymanie córki. Nie bez znaczenia jednak pozostaje, że takie stanowisko pozwany prezentował przy założeniu, iż nie podejmuje dodatkowego zatrudnienia. Nie można jednak abstrahować od faktu, że pozwany nie utracił całkowicie zdolności zarobkowania, a zatem winien czynić starania zmierzające do uzyskania dodatkowego źródła dochodu, choćby poprzez podejmowanie prac dorywczych. Przy uwzględnieniu wyżej wskazanych kryteriów doszedł Sąd Okręgowy do przekonania, że pozwany ma możliwość alimentowania powódki do kwoty po 400,00 złotych miesięcznie. Dlatego we wskazanym powyżej zakresie zaskarżony wyrok został zmieniony stosownie do treści art. 386 § 1 kpc.

Dalej idąca apelacja podlegała oddaleniu. Biorąc pod możliwości majątkowe i zarobkowe pozwanego wskazane powyżej, brak podstaw do obciążenia pozwanego obowiązkiem alimentacyjnym względem córki w zakresie przekraczającym 400,00 złotych w skali miesiąca. W części obejmującej żądanie zaległych alimentów za okres od marca 2012 roku do dnia złożenia pozwu, Sąd Okręgowy w pełnym zakresie podzielił stanowisko zaprezentowane w pisemnych motywach zaskarżonego orzeczenia i przyjął je za swoje. Twierdzenia apelującej co do zaciągania zobowiązań finansowych przez jej matkę na bieżące utrzymanie powódki pozostały gołosłowne i nieudowodnione. Z zeznań matki powódki (k. 156 akt) wynika, że w wyżej wskazanym okresie potrzeby powódki były zaspokajane tylko z jej nakładów i środków. Z treści zeznań w żadnym zakresie nie wynika by z tego tytułu pozostały niespłacone zobowiązania finansowe lub by jakieś potrzeby pozostały niezaspokojone. W tej sytuacji roszczenie musiało ulec oddaleniu.

Biorąc pod uwagę powyższe, apelacja w części przekraczającej kwotę alimentów w wysokości po 100,00 złotych miesięcznie została oddalona, stosownie do treści art. 385 kpc.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na zasadzie art. 102 kpc. Decyzja tej treści podyktowana była trudną sytuacją finansową pozwanego, jego stanem zdrowia oraz faktem, iż pozwany w pierwszej kolejności winien przeznaczać posiadane środki finansowe na zaspokojenie potrzeb powódki.

SSR (del.) Anna Hajda SSO Krystyna Wiśniewska-Drobny SSO Lucyna Morys - Magiera